

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 14.9.2012.
COM(2012) 497 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Uzlabot un koncentrēt ES starptautisko sadarbību pētniecībā un inovācijā. Stratēģiska
pieeja**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2012) 258 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Uzlabot un koncentrēt ES starptautisko sadarbību pētniecībā un inovācijā. Stratēģiska pieeja

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. MAINĪGĀ PASAULE

Eiropas Savienība ir pasaules līdere pētniecībā un inovācijā, kas iegulda 24 % no pasaules izdevumiem saistībā ar pētniecību, izdod 32 % nozīmīgu publikāciju un reģistrē 32 % patentu pieteikumu, pārstāvot tikai 7 % no kopējā iedzīvotāju skaita¹.

Tomēr pēdējos desmit gados situācija ir strauji mainījusies. Pasaules mēroga pētniecībā un inovācijās vēl nesen dominēja Eiropas Savienība, ASV un Japāna. Jaunās tirgus ekonomikas valstis turpina nostiprināt savas pētniecības un inovācijas sistēmas, veidojot multipolāru sistēmu, kurā pieaugoša ietekme ir tādām valstīm kā, piemēram, Brazīlijai, Ķīnai, Indijai un Dienvidkorejai. *BRICS* daļa globālajos izdevumos par pētniecību un izstrādi laikā no 2000. līdz 2009. gadam ir dubultojusies. ES arī ir nepārprotami ieinteresēta, lai tās kaimiņvalstis radītu savas pētniecības un inovācijas jaudas.

Pētniecība un inovācija arvien vairāk ir savstarpēji starptautiski saistītas, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, kas strauji attīstās. Palielinās tādu zinātnisku publikāciju skaits, kuru līdzautori pārstāv dažādas valstis, kā arī pētnieku mobilitāte. Pētniecības organizācijas izveido filiāles ārvalstīs un uzņēmumi veic ieguldījumus ārpus savas valsts, jo īpaši valstīs ar strauji augošu ekonomiku.

Globālās problēmas ir svarīgi pētniecības un inovācijas virzītājspēki. Mūsu planētai ir ierobežoti resursi, kas ir jāapsaimnieko ilgtspējīgā veidā. Klimata pārmaiņas un infekcijas slimības neapstājas pie valstu robežām, un pārtika jānodrošina visā pasaulē. Eiropas Savienībai ir jāstiprina dialogs ar starptautiskajiem partneriem, lai veidotu kritisko masu šo problēmu risināšanai.

Tā kā arvien vairāk pētniecības un inovāciju tiek veiktas trešās valstīs², Savienībai vajadzēs piekļūt šīm zināšanām. Lai paliktu nozīmīga globālo procesu dalībniece, Savienībai jāreklamē sevi kā pievilcīgu pētniecībai un inovācijām, un jāgūst panākumi, lai Eiropa būtu konkurētspējīga pasaulē, vienlaikus ievērojot savas ekonomiskās intereses, piemēram, attiecībā uz intelektuālā īpašuma aizsardzību.

Stājoties spēkā Līgumam par Eiropas Savienību (LES) un Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), Savienības starptautiskās darbības institucionālā struktūra ir mainījusies. Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisijas priekšsēdētāja vietiece nodrošina Savienības ārējās darbības konsekvenci. Augstajai pārstāvei palīdz Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD). Pētniecība ir paralēla darbība, tāpēc Savienība un dalībvalstis nodrošina savu attiecīgo darbību koordināciju, lai nodrošinātu to, ka valstu politika un Savienības politika ir savstarpēji atbilstīgas.

¹ Sīkāka informācija ir sniegta pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

² Šajā paziņojumā "trešā valsts" ir valsts, kas nav ne pētniecības pamatprogrammas dalībvalsts, ne asociētā valsts, ja vien nav norādīts citādi.

Pamatojoties uz šo mainīgo kontekstu, saistībām, kas izriet no Inovācijas Savienības³, Eiropas pētniecības telpas (*ERA*) pamatprogrammas⁴ un Septītās pamatprogrammas (*FP7*) starpposma novērtējuma ieteikumiem⁵, Komisija ierosina stratēģisku pieeju, lai veicinātu un pievērstu uzmanību Savienības starptautiskās sadarbības pasākumiem pētniecības un inovāciju jomā, jo īpaši ar nolūku sagatavoties programmas "Apvārsnis 2020"⁶ īstenošanai.

2. APKOPOJUMS

Eiropā pētniecībai pārrobežu sadarbības veicināšanai ir sena vēsture. Eiropas Kodolpētījumu organizācija (*CERN*), kas izveidota 1954. gadā, ir pētniecības izcilības centrs, kā arī pasaulē lielākā elementārdaļiņu fizikas laboratorija, kas piesaista vadošos zinātniekus.

Kopš 1986. gada līgumos sadarbība ar trešām valstīm ir nepārprotami identificēta kā Eiropas Savienības pētniecības politikas galvenā darbība. Starptautiskās sadarbības pasākumi ir izstrādāti saskaņā ar LESD un *Euratom* līgumu. Pamatprogrammas ir pakāpeniski atvērtas trešo valstu līdzdalībai, sniedzot atbalstu, lai pilnībā integrētu starptautisko sadarbību Septītās pamatprogrammas ietvaros (ieskaitot *Euratom FP7*). Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts (*EIT*) arī ir atvērts sadarbībai ar trešām valstīm. Tā rezultātā 6% no Septītās pamatprogrammas dalībniekiem ir no trešām valstīm.

Ir gūti panākumi, optimizējot starptautiskās sadarbības pasākumu mērogu un darbības jomu. Piemēram:

- *Eiropas un jaunattīstības valstu partnerība klīnisko pētījumu jomā (EDCTP)* ir partnerība starp 14 dalībvalstīm, Šveici, Norvēģiju un Aizsahāras Āfrikas valstīm, lai apkarotu *HIV/AIDS*, tuberkulozi un malāriju;
- *Euratom*, Ķīna, Indija, Japāna, Krievija, Dienvidkoreja un ASV ir apvienojušas spēkus, piemēram, *ITER* projektā (ko atbalsta Plašākas pieejas nolīgums starp *Euratom* un Japānu), lai pierādītu, ka kodolsintēze ir drošs nākotnes enerģijas avots;
- *Marijas Kirī vārdā nosauktajiem pasākumiem* ir izteikti starptautisks raksturs. Šajos pasākumos piedalās dalībnieki no 80 dažādām valstīm;
- Komisijas *Kopīgais pētniecības centrs* sadarbojas ar starptautiskiem partneriem par dažādiem jautājumiem;
- Pasaules līmeņa pētniecības un izglītības tīklu savstarpēju savienošanu, ko nodrošina *GEANT* tīkls, lielā mērā finansē Savienība (daļēji izmantojot attīstības sadarbības instrumentus);
- Savienība kopā ar 13 citām valstīm atbalsta programmu *Human Frontier Science Programme*, lai finansētu starptautisko sadarbību fundamentālajos pētījumos.

Lai gan šis progress ir atzinīgi vērtējams, daudzos gadījumos trūkst kritiskās masas un ne vienmēr ir skaidra stratēģija, kas virza pasākumu izstrādi. Tas bija viens no Septītās pamatprogrammas starpposma novērtējuma secinājumiem, kur norādīts, ka ir jāizstrādā "intensīvāki starptautiskās sadarbības" pasākumi, kas vērsti uz "attiecību veidošanu ar partneriem ārpus Eiropas ar vienādiem noteikumiem, lielas abpusējas ieinteresētības programmās un pasākumos". Tajā pašā ziņojumā ieteica Savienības politikas "saskaņotu stratēģisko attīstību" attiecībā uz starptautisko sadarbību pētniecībā un inovācijā.

³ COM(2010) 546.

⁴ COM(2012) 392.

⁵ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7.

⁶ COM(2011) 809.

3. STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS MĒRĶI

Starptautiskā sadarbība pētniecības un jauninājumu jomā dod savu ieguldījumu plašākās Savienības politikas jomās, kā atspoguļots stratēģijā "Eiropa 2020"⁷, atbalstot šādus mērķus:

- (a) **stiprināt Savienības izcilību un pievilcību pētniecības un inovāciju jomā, kā arī tās ekonomisko un rūpniecisko konkurētspēju**, radot situāciju, kurā ieguvēji ir visi, un sadarboties, pamatojoties uz savstarpēju labumu, piekļūt ārējiem zināšanu avotiem, piesaistīt Savienībai talantus un ieguldījumus, atvieglot piekļuvi jauniem un potenciāliem tirgiem, vienoties par kopīgu praksi, kā veikt pētījumus un izmantot rezultātus;
- (b) **risināt pasaules mēroga sabiedrības problēmas**, ātrāk izstrādājot un ieviešot efektīvus risinājumus un optimizējot pētniecības infrastruktūru izmantošanu; kā arī
- (c) **atbalstīt Savienības ārpolitiku**, cieši koordinējot ar paplašināšanās, kaimiņattiecību, tirdzniecības politiku, kopējo ārpolitiku un drošības politiku (KĀDP), humānās palīdzības un attīstības politiku un padarot pētniecību un inovācijas par visaptverošas ārējo pasākumu paketes neatņemamu daļu.

"Zinātnes diplomātija" izmantos starptautisko sadarbību pētniecībā un inovācijās kā "maigo varu" un mehānismu, lai uzlabotu attiecības ar galvenajām valstīm un reģioniem. Labas starptautiskās attiecības savukārt var veicināt efektīvu sadarbību pētniecībā un inovācijās.

Šis paziņojums rosina uzlabot un pievērst uzmanību Savienības starptautiskās sadarbības pasākumiem pētniecībā un inovācijā, izmantojot divpusēju atvērtu pieeju, kas papildināta ar mērķtiecīgiem starptautiskās sadarbības pasākumiem, kas izstrādāti, pamatojoties uz kopīgām interesēm un savstarpēju izdevīgumu, optimālu mērogu un apjomu, partnerību un sinerģiju.

4. UZLABOT UN KONCENTRĒT EŅ STARPTAUTISKO SADARBĪBU

4.1. Starptautiskās sadarbības atklātība

Eiropas Savienība turpinās sadarboties ar valstīm un reģioniem visā pasaulē. Tas ļaus Savienības pētniekiem un novatoriem uzsākt ieinteresēto pušu mērķtiecīgu sadarbību ar saviem partneriem visā pasaulē:

- "Apvārsnis 2020" tiks pilnībā atvērts dalībniekiem no visas pasaules⁸;
- Eiropas Pētniecības padome un Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktie pasākumi pilnībā būs pētnieku virzīti, atvērti pētniekiem no trešām valstīm;
- pētniecības infrastruktūru pasākumi pievērsīs īpašu uzmanību starptautiskās sadarbības aspektam. Tās e-infrastruktūras sastāvdaļa ir būtiska starptautiska dimensija, kas atbalsta sadarbību, izmantojot ciparu tehnoloģijas iespējas;
- tomēr ne visi trešo valstu dalībnieki varēs automātiski pretendēt uz finansējumu⁹. To valstu saraksts, kuras ir atbilstīgas automātiskajam finansējumam, tiks ierobežots, papildinot pašreizējos atlases kritērijus, kas pamatojas tikai uz NKI uz vienu iedzīvotāju, ar papildu kritēriju, kura pamatā ir kopējais IKP, izslēdzot valstis, kuru rādītāji ir virs noteiktās robežvērtības. Ar to atrisinās jautājumu, ka dažas valstis ir izveidojušas vajadzīgo kritisko masu, lai savstarpēji sadarbotos ar Savienību. Līdzīgi kā rūpnieciski attīstītajām valstīm, finansējums dalībniekiem no šīm valstīm joprojām ir izņēmuma gadījums;

⁷ COM (2010) 2020.

⁸ COM(2011)810 6. panta 1. punkts.

⁹ COM(2011)810 9. pants.

- ierobežojošāka pieeja automātiskam finansējumam tiks kompensēta ar pastiprinātiem centieniem veicināt dalībnieku finansēšanu, izmantojot viņu valsts kanālus;
- Savienība turpinās veicināt savstarpēju piekļuvi trešo valstu programmām. "Apvārsnis 2020" ieteikumi ļauj ierobežot ģeogrāfisko darbības jomu, piemēram, kad dalībvalstu juridisko personu līdzdalību trešo valstu programmās uzskata par tādu, kas ir pretrunā Savienības interesēm vai nevar nodrošināt apmierinošas drošības garantijas¹⁰;
- atbalsts *COST* un *EUREKA* aicinās Eiropas pētnieku sadarbības tīklus sadarboties ar trešo valstu attiecīgajām iestādēm.

4.2. Mērķtiecīgi starptautiskās sadarbības pasākumi

Maksimālai ietekmes palielināšanai, ko varētu nodrošināt starptautiskās pētniecības un inovācijas jomā, vienlaikus izvairoties no dārgas centienu sadrumstalotības, vajag, lai Savienība palielinātu "Apvārsnis 2020" atvērtību, paredzot mērķtiecīgus pasākumus, kas nodrošinātu optimālu mērogu un apjomu.

4.2.1. Starptautiskās sadarbības jomu apzināšana

"Apvārsnis 2020" pievērš Savienības pētniecības un inovāciju finansējumu ierobežotam skaitam sabiedrības problēmu, pamattehnoloģijām un rūpnieciskajām tehnoloģijām.

Sagatavojot darba programmas "Apvārsnis 2020" īstenošanai (*Euratom* programma ir tās daļa), starptautiskā sadarbība būs viens no galvenajiem apsvērumiem. Jomas sadarbībai ar trešām valstīm tiks noteiktas sistemātiski un saskaņoti, pamatojoties uz Savienības analīzi attiecībā pret pārējo pasauli saskaņā ar šādiem kritērijiem:

- pētniecības un inovācijas iespējas, ieskaitot ieguldījumus, izlaidi (publikācijas, patentus, citātus, licencēšanu), cilvēkresursus un infrastruktūras;
- riski un piekļuves iespējas esošiem, jauniem vai potenciāliem tirgiem un to ietekme uz Savienības konkurētspēju;
- ieguldījums Savienības starptautiskajās saistībās, kā tas atspoguļots Tūkstošgades attīstības mērķos, attīstības pamatprogrammā pēc 2015. gada, "Rio+20", G20 un nozaru politikas starptautiskajos mērķos; kā arī
- tiesiskā un administratīvā regulējuma atšķirības starp starptautiskajiem partneriem, un, ja vajadzīgs, dalībvalstu sadarbība, tajā iekļaujot arī pieredzi, kas gūta iepriekšējās sadarbības laikā.

Lai gan ir pieejama pietiekami objektīva informācija, lai palīdzētu analizēt pirmo kritēriju, citiem būs vajadzīgs kvalitatīvais novērtējums. Sistemātiska informācijas apkopošana būs stratēģiskās pieejas būtisks elements, kura pamatā būs jaunais pētniecības un inovācijas novērošanas centrs, ko veido Komisija. Tas aptvers padziļinātas ieinteresēto pušu apspriedes, tostarp ar nozares pārstāvjiem.

Pastiprināta inovāciju dimensija ietvers atbilstošus pamatnosacījumus un līdzvērtīgus konkurences apstākļus, tostarp darbību klāstu, kas aptver informācijas vākšanu, politikas apguvi, pieredzes apmaiņu, labas prakses identificēšanu, informācijas sniegšanu, palīdzību un sadarbības tīklu veidošanu starp pētniecības un inovācijas jomas dalībniekiem, lai atbalstītu esošo tehnoloģiju iekļuvi jaunos tirgos, un — dažos gadījumos — demonstrējumus un eksperimentālos projektus. Īpaša uzmanība būs jāvelta tirgum tuvinātiem un citiem ar inovāciju saistītiem pasākumiem. Tas prasīs rast efektīvu līdzsvaru starp sadarbību ar trešām

¹⁰ COM(2011)810 6. panta 2. un 3. punkts un 8. panta 5. punkts.

valstīm, lai kopīgi virzītu zinātnes atziņas un risinātu globālās problēmas, vienlaikus aizstāvot Savienības uzņēmumu intereses. Šajā kontekstā tiks nodrošināta taisnīga un vienlīdzīga attieksme pret IĪT, lai novērstu nekontrolētu Savienības zinātības zudumu.

Vispārīgāk runājot, saprātīgiem inovāciju pamatnosacījumiem ir ļoti liela nozīme, lai Savienība varētu starptautiskā līmenī efektīvi iesaistīties pētniecībā un inovācijā. Piemēram, specifisku tirdzniecības šķēršļu novēršana joprojām ir Savienības vadmotīvs attiecībās ar trešām valstīm¹¹.

4.2.2. *Daudzgaļu plānu izstrāde sadarbībai ar galvenajām partnervalstīm un reģioniem*

Pamatojoties uz iepriekš minētajiem kritērijiem, to jomu apzināšana, kurās jāveic mērķtiecīgi starptautiskās sadarbības pasākumi, būs sākumpunkts stratēģiskajai pieejai. Partnervalstu un reģionu elastīga diferencēšana ļaus pievērst papildu uzmanību, jo īpaši apsverot finansējuma iespējas, vienlaikus ņemot vērā, ka konkrētā valsts var būt piekritīga vienai vai vairākām grupām, atkarībā no tās pētniecības un inovācijas priekšrocībām. Šādu valstu grupas ir iekļautas "Apvārsnis 2020" priekšlikumos.

- **EBTA valstis, ES paplašināšanās kandidātvalstis un valstis, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika**, kur īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai veicinātu integrāciju — vai saskaņošanu — ar Eiropas pētniecības telpu, tostarp izmantojot iespējamu iekļaušanu programmā "Apvārsnis 2020". Kaimiņattiecību politikas jomā tas veicinās zināšanu un inovācijas kopīgās telpas izveidošanu, tostarp uzlabojot šo valstu pētniecības un inovācijas prasmes. Sadarbība tiks cieši koordinēta ar paplašināšanās un kaimiņattiecību politikas instrumentiem, kā uzsvērts nesenaajā konferencē par jaunu Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerību pētniecībā un inovācijā. Pēdējā no minētajiem gadījumiem tiek gatavota īpaša turpmāka kontrole.
- **Rūpnieciski attīstītās valstis un valstis ar strauji augošu ekonomiku**, kur galvenais mērķis būs palielināt Savienības konkurētspēju, lai kopīgi risinātu globālās problēmas, izmantojot kopējus inovatīvus risinājumus, un izstrādātu pamattehnoloģijas, piekļūstot jauniem zināšanu avotiem. Tas nodrošinās Savienības privātā sektora uzņēmējdarbības iespējas un piekļuvi jauniem tirgiem. Tiks stiprināta inovācijas dimensija, piemēram, izmantojot transatlantisko inovatīvas rīcības partnerību vai Indijas-Eiropas partnerību pētniecībai un inovācijai.
- **Jaunattīstības valstis**, kur īpaša uzmanība tiks pievērsta Savienības ārējās politikas un instrumentu papildināšanai, jo īpaši, veidojot divu reģionu partnerības, lai veicinātu abu reģionu ilgtspējīgu attīstību un risinātu problēmas, piemēram, "zaļās ekonomikas", klimata pārmaiņu mazināšanas, lauksaimniecības uzlabošanas, pārtikas drošības un veselības jomā. Te ietverts atbalsts □ Tūkstošgades attīstības mērķiem — un to iespējamajiem tiesību pārņēmējiem — □ stiprināt uz pieprasījumu balstītu pētniecības un inovācijas attīstību un "Rio+20" konferences rezultātus, piemēram, izmantojot tehnoloģiju nodošanu klimata jomā.

Sistemātiska iespēju identifikācija apvienojumā ar valstu grupu diferencēšanu palīdzēs izstrādāt **daudzgaļu plānus sadarbībai ar galvenajām partnervalstīm un reģioniem**.

---

¹¹ COM (2012) 70.

5. VIRKNE INSTRUMENTU, KURI ATBILST IZVIRZĪTAJAM MĒRĶIM

5.1. Politiskais dialogs

Savienībai ir zinātnes un tehnikas sadarbības nolīgumi ar 20 valstīm saskaņā ar LESD un ar 15 valstīm saskaņā ar *Euratom* līgumu. Zinātne un tehnoloģija bieži ir arī nozīmīga daļa no plašāka politiska dialoga, piemēram, partnerības un sadarbības nolīgumi un citi starptautiski pamatnolīgumi.

Zinātnes un tehnikas sadarbības nolīgumi būs nozīmīgs palīgīdzeklis, lai noteiktu un īstenotu daudzgadu plānus. Attiecīgā gadījumā tie tiks pārveidoti par ilgtermiņa stratēģiskām partnerībām, tostarp nolīgumiem par prioritātēm, kuras ir jārisina. Tiem arī jāveicina godīga un taisnīga attieksme pret intelektuālo īpašumu un zināšanu nodošanu. Līdzīga pieeja tiks īstenota reģionālā līmenī, piemēram, partnerībā ar Vidusjūras valstīm, Dienvidaustrumu Āzijas valstu asociāciju, Āfrikas un Latīņamerikas Karību valstīm.

5.2. Informācijas apkopošana

Objektīva informācija ir nepieciešama, lai īstenotu stratēģisko pieeju. Pastiprināta uzmanība ir jāpievērš kvalitatīvas un kvantitatīvas informācijas vākšanai, piemēram¹², par:

- starptautiskās sadarbības pasākumiem, ko finansē Savienība, kā arī to ietekmes novērtējumu;
- starptautiskās sadarbības politiku un dalībvalstu un asociēto valstu programmām, kā arī to pētniecības un inovācijas sistēmu stiprajām un vājajām pusēm, saskaņā ar kurām dalībvalstis un asociētās valstis tiks aicinātas dalīties savā starpā, izmantojot ES stratēģisko forumu starptautiskai sadarbībai zinātnes un tehnikas jomā (*SFIC*), ar informāciju, kas iegūta, izmantojot valstu plānošanas pasākumus;
- trešo valstu pētniecības un inovācijas politikas jomām un programmām, ieskaitot to starptautisko aspektu, kā arī to sistēmu stiprajām un vājajām pusēm;
- prognozēšanas pasākumiem, lai noteiktu jaunās problēmas, nākotnes tirgus un tendences.

Informācijas apkopošanai izmantos Savienības delegācijas un zinātniskos padomdevējus un EĀDD, kā arī jauno pētniecības un inovācijas novērošanas centru.

5.3. Finansēšanas instrumenti

Stratēģija "Apvārsnis 2020" būs galvenais instruments, lai īstenotu Savienības starptautisko sadarbību pētniecības un inovācijas jomā, un vajadzības gadījumā to papildinās ar valsts finansējumu.

Daudzgadu plānus īsteno ar mērķtiecīgām darbībām, izmantojot šādus instrumentus:

- pētniecības un inovācijas projekti, kuros trešo valstu pārstāvju dalība ir vajadzīga un/vai ņemta vērā, veicot novērtējumu;
- elastīgākas sadarbības formas, piemēram, projektu sadarbības tīkli, klasteri un/vai programmu vadītāji;
- kopīgas iniciatīvas, kurās iesaistīta Savienība un starptautiskie partneri:
  - koordinēti uzaicinājumi: paralēli sākti un novērtēti Savienībā un trešā valstī;

¹² Sīkāka informācija ir sniegta pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

- kopīgi uzaicinājumi: sākti, novērtēti, izraudzīti un ES un trešās valsts kopīgi finansēti;
- Savienības finansētas programmas trešās valstīs vai starptautiskās organizācijās, lai segtu Savienības iestāžu dalību šajās programmās, kā arī
- īpašas iniciatīvas, kas paredz Savienības, dalībvalstu, asociēto valstu, un/vai trešo valstu kopīgu finansējumu, lai nodrošinātu optimālu mērogu un apjomu, ko īsteno, izmantojot *ERA-NET*, 185. pantu un citus instrumentus.

"Apvārsnis 2020" priekšlikumā ietverti noteikumi¹³, lai saskaņotā veidā attīstītu un izklāstītu transversālās darbības, piemēram, starptautisko sadarbību. Komisija ir iecerējusi atspoguļot šos noteikumus "Apvārsnis 2020" darba programmā un komitoloģijas struktūrā.

5.4. Koordinācija ar citām politikas jomām un starptautiskos forumos

5.4.1. Savienības politikas virzieni un instrumenti

Starptautiskās sadarbības pasākumi pētniecībā un inovācijā tiks izstrādāti ciešā koordinācijā ar Savienības ārējās politikas virzieniem un instrumentiem¹⁴. Tas ietver arī pētniecības un inovāciju integrēšanu citās politikas jomās, kam ir izteikti starptautisks raksturs, piemēram, tirdzniecībā, kopējā ārpolitikā un drošības politikā, vides un enerģētikas politikā, kā arī izmantojot sinerģiju ar starptautisko sadarbību augstākās izglītības jomā, kas ierosināta saistībā ar "*Erasmus visiem*"¹⁵. Daudzgaļu plānu izstrāde starptautiskai sadarbībai pētniecībā un inovācijā tādējādi ir cieši jākoordinē ar valstu vispārējo ārējo stratēģiju un Savienības iekšējās politikas ārējo dimensiju.

Savienības ārējā politika būs atbalsts pētniecības spēju veidošanas paplašināšanai kaimiņattiecību un jaunattīstības valstīm. Pētniecības un inovāciju finansēšana koncentrēsies uz izcilību, tādējādi sekmējot inovatīvu risinājumu meklējumus problēmām, kuras šīm valstīm ir. Šādi rīkojoties, tā palīdzēs īstenot Savienības attīstības politikas mērķus, piemēram, izmantojot uz nākotni vērstas darbības un sociālekonomiskus pētījumus, lai identificētu konkrētas problēmas, progresīvu pētniecību un inovācijas, lai izstrādātu vietējā mērogā piemērojamus risinājumus, vai atbalstu esošo tehnoloģiju pielāgošanai un nodošanai. To papildinās ar Eiropas Investīciju bankas un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas finansējumu.

5.4.2. Starptautiskās organizācijas un daudzpusēji forumi

Starptautiskām organizācijām un daudzpusējiem forumiem ir būtiska nozīme, risinot pasaules mēroga problēmas. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Zinātnes un Tehnoloģijas Komitejas Politikas un globālās zinātnes forumā uzmanība tiek pievērsta pētniecības un inovācijas pārvaldības uzlabošanai pasaules mērogā. ANO un citām organizācijām, piemēram, UNESCO, Klimata pārmaiņu starpvaldību padomei, ANO Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām, Starpvaldību platformai bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā, Pārtikas un lauksaimniecības organizācijai un Pasaules Veselības organizācijai, ir būtiska loma, veidojot globālās pētniecības darba kārtību.

¹³ "Apvārsnis 2020" Regulas 13. pants un īpašās programmas 5. panta 6. punkts.

¹⁴ COM(2011) 865.

¹⁵ COM(2011) 788.

Starptautiskā Enerģētikas aģentūra un Kodolenerģijas aģentūra (saskaņā ar ESAO), Starptautiskā Atomenerģijas aģentūra un Ceturtās paaudzes starptautiskais forums un *ITER* starptautiskā organizācija sekmē starptautisko sadarbību kodolenerģijas jomā. Globālās un reģionālās institūcijas, piemēram, Lauksaimniecības starptautiskās pētniecības konsultatīvā grupa, Pasaules mēroga forums lauksaimniecības pētniecības jomā un Āfrikas lauksaimniecības pētniecības forums (*Forum for Agricultural Research in Africa*) darbojas lauksaimniecības nozarē. *Carnegie* grupa, kas izveidota G8/G20 aizgādībā, ir unikāla iespēja augsta līmeņa apspriedēm par pētniecības un inovācijas jautājumiem.

Komisija ir iecerējusi pastiprināt sadarbību ar šīm organizācijām, gan lai ES varētu vairāk ietekmēt to darbības, jo īpaši, ja Savienība ir viens no lielākajiem līdzekļu devējiem, gan lai panāktu lielāku ietekmi, veidojot Savienības darba kārtību. Tādējādi Savienībai jācenšas nodrošināt, ka tās līdzdalība ir samērojama ar pienākumiem, kas tai uzlikti ar Līgumiem. Turpmāk partnerattiecību attīstība ar Eiropas starpvaldību iniciatīvām, piemēram, *EUREKA* un *COST*, un organizācijām, piemēram, *EIROForum*¹⁶, veicinās labāku koordināciju un Eiropas resursu efektīvāku izmantošanu.

6. KOPĒJU PRINCIPU VEICINĀŠANA STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS ĪSTENOŠANAI

Ievērojot savus ārējās darbības principus (LES 21. pants), Savienība ir gatava uzņemties vadošo lomu, lai veicinātu kopīgos principus starptautiskās pētniecības un inovācijas pasākumos nolūkā izveidot vienlīdzīgus konkurences apstākļus, kur pētnieki un novatori no visas pasaules jutīsies pārliecināti, veidojot savstarpēju sadarbību. Šie principi attiecas uz tādiem jautājumiem kā atbildīga pētniecība un inovācija, pētniecības integritāte, priekšlikumu salīdzinošā pārskatīšana, sieviešu lomas sekmēšana zinātnē un dzimumu dimensija pētniecībā, pētniecība un inovācijas, pētnieku karjera (balstoties uz Eiropas Hartu par pētniekiem un Rīcības kodeksu par pētnieku pieņemšanu darbā)¹⁷, taisnīga un vienlīdzīga attieksme pret IIT un atklāta piekļuve publiski finansētas pētniecības publikācijām.

Solis ir sperts, izveidojot Pasaules pētniecības padomi, kas ir brīvprātīgs forums un izveidots, lai apmainītos ar paraugpraksi un identificētu starptautiskās sadarbības vienotus principus. Savienības un pasaules līmenī tiek īstenotas arī citas iniciatīvas. *Carnegie* grupa strādāja pie kopēju principu noteikšanas plaša mēroga pētniecības infrastruktūras izveidei. Attiecībā uz atklātu pieeju Komisija 2007. gadā pieņēma paziņojumu¹⁸ un nesen — paveiktā darba kontroles paziņojumu un ieteikumu¹⁹.

Šie jautājumi ir plaši apspriesti starptautiskā līmenī, gan divpusējos, gan daudzpusējos forumos. Virzība uz brīvu piekļuvi ir pasaules mēroga centieni, ko parādīja UNESCO ieguldījums tās veicināšanā²⁰ un ESAO deklarācija par piekļuvi publiski finansētas pētniecības datiem²¹. Līdzīgi arī Singapūras paziņojums par pētniecības integritāti ir pirmais starptautiskais mēģinājums sekmēt tādas globālās politikas, pamatnostādņu un rīcības kodeksa veidošanu, kas veicinātu lielāku vienotību pētniecības jomā²².

¹⁶ <http://www.eiroforum.org>.

¹⁷ C(2005) 576 galīgā redakcija.

¹⁸ COM(2007) 56.

¹⁹ COM(2012) 401 un C(2012) 4890.

²⁰ http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/open_access_to_scientific_information_policy_guidelines_for_open_access_released/.

²¹ <http://www.oecd.org/dataoecd/9/61/38500813.pdf>.

²² <http://www.singaporestatement.org/>.

7. PARTNERĪBAS STIPRINĀŠANA AR DALĪBVALSTĪM UN NOZĪMĪGĀKAJĀM IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

Savienības un dalībvalstu starptautiskās sadarbības pasākumiem jābūt konsekventiem un jāpapildina citam citu. Partnerattiecību starp Komisiju un dalībvalstīm padziļināšana un nostiprināšana tādējādi būs svarīgs stratēģiskās pieejas elements.

Būs svarīgi izstrādāt arī spēcīgāku un sistemātiskāku mijiedarbību ar galvenajām pētniecībā un inovācijā ieinteresētām personām. Tas ietvers iesaistīto pušu, proti, nozaru, universitāšu un pētniecības organizāciju, lielāku atbilstību starptautiskās sadarbības prioritātēm, kā arī Kopīgas plānošanas iniciatīvas prioritātēm, Eiropas tehnoloģiju platformām un Eiropas inovācijas partnerībām.

SFIC pamatā ir guvusi panākumus dalībvalstu, īpaši valstu un reģionālā finansējuma organizāciju, starptautiskās sadarbības prioritāšu saskaņošanā, izveidojot izmēģinājuma iniciatīvu ar Indiju un meklējot sadarbības prioritātes ar ASV un Ķīnu.

Šie centieni ir jāpastiprina, jo dalībvalstu starptautiskās sadarbības pasākumus joprojām virza galvenokārt valstu apsvērumi, nevis Savienības un tās dalībvalstu attīstības prioritātes un stratēģijas. Attiecīgi:

- dalībvalstis tiks iesaistītas starptautiskās sadarbības un daudzgadu plānu jomu identificēšanā;
- šo plānu īstenošana ietvers kopīgu Savienības – dalībvalstu stratēģiskās pētniecības un inovācijas programmu sagatavošanu, kā arī cieši iesaistīs dalībvalstis īstenošanas gaitā;
- inovācijas savienības apņemšanās izstrādāt kopīgas pamatnostādnes par iesaistīšanos nolīgumos ar trešām valstīm, par tādiem jautājumiem kā zinātnieku vīzas, IIT, pētniecības ētikas principi, iekārtu un zinātnisko paraugu imports un eksports, savstarpīgums un aplikšana ar nodokļiem, tiks uzraudzīta. Te tiks izmantotas EPT pamatnostādnes par intelektuālā īpašuma pārvaldību starptautiskās sadarbības nolīgumos, ko pieņēma EPT zināšanu nodošanas grupa.

8. ĪSTENOŠANA, PĀRVALDĪBA, UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

8.1. Īstenošana un pārvaldība

Stratēģijas īstenošana būs cieši saistīta ar "Apvārsnis 2020" plānošanas procesu, tostarp darba programmās saskaņotā veidā iesniedzot daudzgadu plānus.

Lai gan katras sabiedrības problēmas risināšanai paredzēto daudzgadu plānu attīstība un īstenošana, iespējošana un rūpnieciskās tehnoloģijas paliks attiecīgās komitejas sastāva ziņā, "Apvārsnis 2020" horizontālo programmu komitejas sastāva uzdevums būs vispārējās pieejas starptautiskajai sadarbībai vadība, uzraudzība un novērtēšana. *SFIC* turpinās pildīt savu lomu, veicinot lielāku saskaņību starp dalībvalstu un Savienības politiku.

Plašākas sabiedrības informēšana par starptautiskās sadarbības vērtību pētniecībā un inovācijā pastāvīgi būs uzmanības lokā. Pamatojoties uz pozitīvo pieredzi, kas 2012. gadā gūta ES un *ASEAN* Zinātnes gadā, Komisija ierosina rīkot zinātnes gadu reizi divos gados, mainot partnervalsti un reģionu.

8.2. Uzraudzība un vērtēšana

Komisija reizi divos gados ziņo par stratēģijas īstenošanu. Šajā ziņojumā tiks izklāstīts, kā daudzgadu plāni ir izstrādāti un ieviesti. Tajā novērtēs progresu un ietekmi, pamatojoties uz

rādītāju sarakstu, kas sniegts pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā. Pirmo ziņojumu iesniegs 2014. gada sākumā.

9. SECINĀJUMS

Jauno stratēģisko pieeju starptautiskajai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā raksturos:

- "Apvārsnis 2020" pilnīga atvērtība trešo valstu dalībniekiem, ļaujot Eiropas pētniekiem sadarboties ar labākajiem prātiem visā pasaulē;
- mērķtiecīgas starptautiskās sadarbības pasākumi vajadzīgajā mērogā un darbības jomā, lai maksimāli palielinātu ietekmi;
- daudzgadu plānu izstrāde sadarbībai ar galvenajām partnervalstīm un reģioniem;
- partnerības stiprināšana starp Komisiju, dalībvalstīm un attiecīgajām ieinteresētajām personām;
- starptautiskās sadarbības pētniecībā un jauninājumos kopēju principu veicināšana;
- Savienības nozīmes palielināšana starptautiskajās organizācijās un daudzpusējos forumos;
- īstenošanas, pārvaldības, uzraudzības un novērtēšanas stiprināšana.